

CEDRE / MALETES JOVES

SEXE, DROGUES I ROCK AND ROLL
GUIA PER A LA DINAMITZACIÓ

CEDRE

CENTRE DE RECURSOS

SEXE, DROGUES I ROCK AND ROLL. És el títol que donem al recull de còmics i novel·la gràfica dirigida al públic jove. Històries molt reals explicades a tot color: lluita contra els prejudicis, contra la discriminació, contra l'assetjament, pel dret a l'habitatge, contra l'homofòbia...

I alhora, també, exemples de resiliència i de mobilització social.

Per poder obrir debats tot descobrint un altre món, proposem la lectura i dinamització d'aquest recull:

- Rosa y Javier (drogoaddiccions)
- Trapicheos en la segunda avenida (Lluita contra la SIDA)
- El azul es un color cálido (homosexualitat)
- Cuerpos Sonoros (relacions amoroses i sexuals)
- Skandalon (Rock and Roll, drogues i sexe)
- Comando Malva (Lluita contra el Patriarcat)

Us recomanem que iniciieu l'activitat tenint present la seqüència següent :

Narració/Lectura – Reflexió - Activitats

Objectius:

- Fomentar el coneixement de la literatura gràfica: còmics i novel·la gràfica
- Conèixer l'entorn a partir de realitats sovint silenciades
- Identificar factors de risc i factors d'inclusió social de la nostra societat
- Obrir el debat sobre temàtiques -sovint- incòmodes
- Identificar sentiments i emocions
- Donar a conèixer campanyes d'apoderament i lluita col·lectiva
- Incentivar l'interès per la lectura

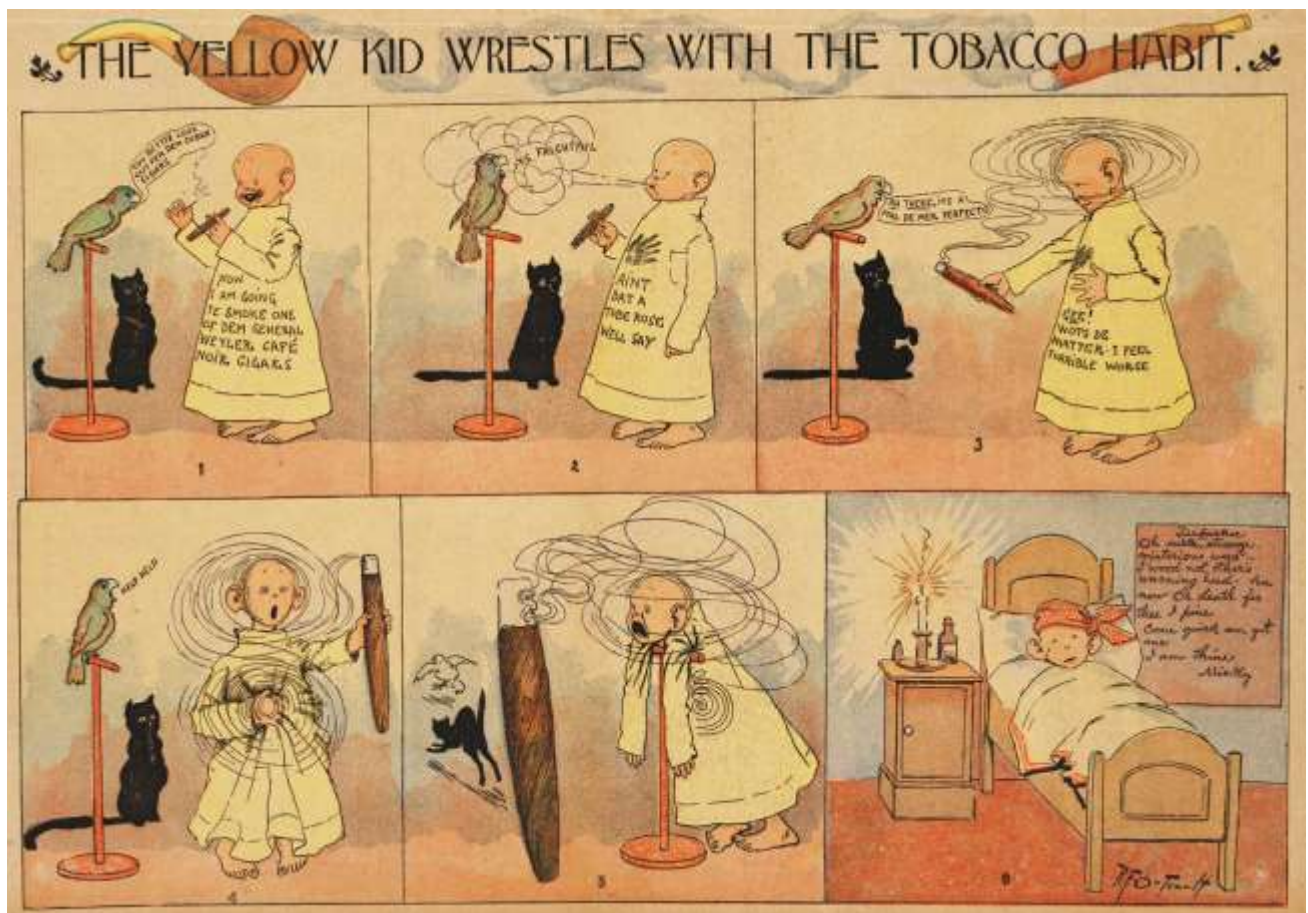
Breu història del Còmic:

Algunes pintures murals egípcies com la Tomba de Menna, a la Necròpolis Tebana, (c. 1422-1411 aC), certes pintures gregues, alguns relleus romans com la famosa Columna de Trajà o fins i tot algunes pintures rupestres o els còdexs maies, es podrien ajustar a la definició de còmic: "dibuixos o figures representant activitats o accions", ja que alguns d'ells fins i tot tenen escenes separades, que segueixen una seqüència en el temps.

En els darrers segles trobem les primeres històries il·lustrades sobre paper al segle XIX, a França o Suècia cap al 1800. No són històries de còmic tal i com les coneixem avui, però mantenen una certa similitud amb l'actual.

Gràcies a l'impremta de caràcters mòbils, inventada per Gutenberg el 1446, i ja des del segle XVI, a diferents països, es comencen a difondre els plec de cordill. En el mateix període a Catalunya apareixen les auques, que podem considerar com a predecessors del còmic actual a casa nostra.

Tot i així, el primer còmic modern (tal i com els coneixem) es va publicar l'any 1893 al diari novaiorquès «New York World» amb el títol de «The Yellow Kid», unes tires còmiques que introduïen en les seves edicions i que ben aviat altres diaris d'arreu van copiar, publicant també les seves pròpies històries il·lustrades.

Aquestes vinyetes que durant tres anys van publicar-se a la premsa novaioquesa, va crear les tres condicions bàsiques per identificar el gènere del còmic que avui coneixem

- Articulava un relat sencer mitjançant una seqüència d'imatges consecutives.
- Integrava el text en la imatge.
- Introduïa un personatge estable i conegut pel lector al llarg d'una sèrie.

Ja entrats en el segle XX, a França i Itàlia es creen institucions per a l'estudi del còmic i el grafisme: el CELEG (Centre d'Etude des Littératures d'Expression Graphique), i el SOCERLID (Société d'Etudes et de Recherches des Littératures Dessinnées), trauran les seves pròpies revistes. Se celebren també congressos de còmic i fins hi tot una monumental exposició de còmics nord-americans i francesos al Museu d'Arts Decoratives del Palau del Louvre (1967) i una Biennal Mundial del Còmic, a l'Institut Torcuato Di Tella (1968). El còmic cada vegada s'acosta més a un públic adult. Durant aquest segle es produeix una gran expansió arreu. A finals de segle, arriba també el còmic japonès (conegut com a còmic Manga) a les nostres llibreries i biblioteques. La seva popularitat és una conseqüència del cinema anime japonès que les cadenes de televisió de l'estat popularitzen. Tota una generació ha berenat mentre seguia les aventures de Mazinger Z, Comando G, Heidy, Marco, Candy Candy, Doctor Slump o Bola de Drac.

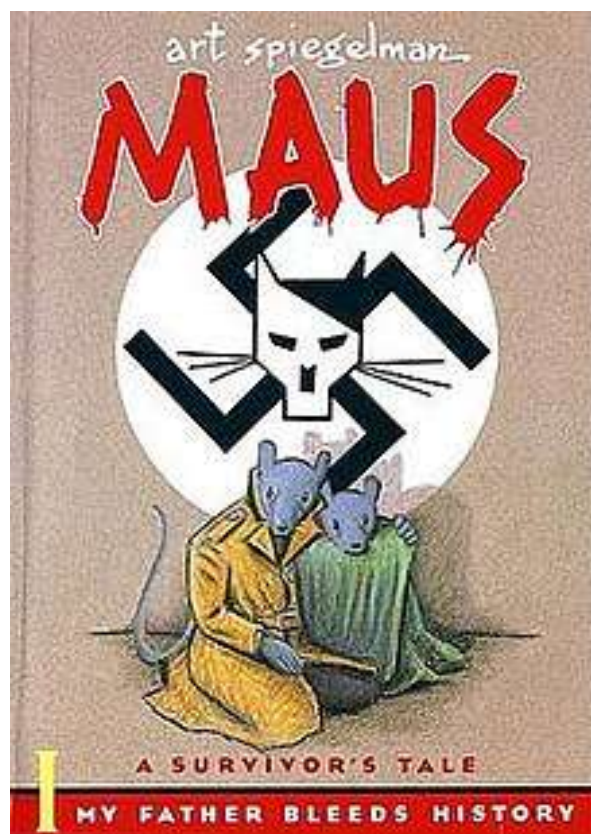
A l'estat espanyol la revista TBO va ser la impulsora del còmic i -segurament- la primera experiència en la seva lectura de gran part dels ciutadans. Alguns dels seus personatges han esdevingut ja una llegenda en l'imaginari social de moltes generacions com *El professor Franz de Copenhague*, *La Familia Ulises*, *Josechu el vasco* o *Altamiro de la cueva*. No es pot entendre, tampoc, el desenvolupament del còmic al nostre país sense tenir en compte l'editorial Bruguera que va nodrir quioscos i llibreries durant dècades amb personatges que ja han esdevingut clàssics com *Carpanta*, *El Jabato*, *El Capitán Trueno*, *Anacleto agente secreto*, *Zipi y Zape*, *Mortadelo y Filemón* o *13 Rue del Percebe*, i essent pioners en adaptar a format còmic novel·les clàssiques, principalment d'aventures, amb col·leccions com *Joyas literarias juveniles*. Mentrestant, ja entrats a la segona meitat del segle XX, arribaven per quedar-se les col·leccions d'Astèrix i Obèlix, des de França, i, des de Bèlgica, les aventures d'en Tintín. Una altra figura important en la història del còmic és l'argentina Mafalda, del recentment traspasat Joaquín Salvador (Quino).

Si teniu ganes de participar de l'actualitat de còmic podeu fer-ho a:

- El Saló Internacional del Còmic de Barcelona: que des de 1981 porta i organitza exposicions, premis i signatura de llibres per part d'algunes de les autores i autors més destacats del panorama nacional i internacional.
- El Saló del Manga de Barcelona: Centrat en els productes d'origen japonès, especialment en el manga i l'anime, inclou també altres productes de l'Extrem Orient.
- El Girocòmic de Girona, amb exposicions, jocs i signatura de llibres per part d'autores i autors del moment.

Novel·la gràfica?

L'historiador Richard va establir el terme "novel·la gràfica" en un assaig en el fanzine «Capa-Alpha» del mes de novembre de 1964. Així doncs, la novel·la gràfica és una expressió que utilitzem per a parlar d'un còmic generalment per a adults, que narra una història més detallada i complexa situant-se entre la novel·la i el còmic tradicional. Tot i així, les diferents editorials, utilitzen el terme "novel·la gràfica" de diferents maneres i sense una clara línia divisòria amb el concepte de còmic. Actualment, també hi ha novel·la gràfica dirigida al públic adolescent. En el que sí sembla estar tothom d'acord és en la pionera de les novel·les gràfiques: «Maus» d'Art Spiegelman, que va consolidar el gènere entre la crítica.

Proposta d'algunes activitats a fer:

Lectura del còmic o novel·la gràfica:

Podem deixar la lectura de manera individual, demanant-los que durant la mateixa puguin ser capaces i capaços, a través dels diàlegs i de les il·lustracions, d'aprofundir en l'empatia amb els personatges, ja que la riquesa d'aquest tipus de literatura és la sintonia entre la vinyeta i el traç de les il·lustracions i els diàlegs.

Algunes propostes per donar-los:

1. Identificar els sentiments dels/les protagonistes i els estats d'ànim (com ens sentiríem nosaltres?)
2. Treballant en petits grups, buscar solucions alternatives a la problemàtica plantejada, continuar una mica més la història per saber exactament on col·locar els sentiments finals de cada personatge, etc.
3. Plantejar el que passa al nostre entorn quotidià amb preguntes com: Qui ens ajuda a nosaltres? Per què és bo tenir una xarxa social consolidada? En què ens ajuden, ajuden i m'implico jo?, etc.

PART 1:

Activitats generals per al treballar amb els còmics:

- **El gran Mural:** Fem un mural gegant entre totes i tots amb els dibuixos dels personatges de còmic que han marcat un moment de la nostra vida (o en el seu defecte, que coneguin i hagin llegit habitualment). Poden ser tant tires còmiques de revistes o diaris, com personatges de llibre o d'àlbum de còmic.
- **El podi dels Còmics:** amb fotografies o imatges de les revistes o àlbums de còmic ordenem per ordre de popularitat els còmics més llegits per l'alumnat: Tintín?, Bola de Drac? Així aprofitem per conèixer els gustos de companyes i companys i, fins i tot, aprenem de l'existència d'algun còmic que mai abans havíem llegit.
- **TV-Còmic:** Muntem un vídeo entrelaçant vinyetes i tires de diferents còmics que hem llegit a l'aula o en aquesta maleta tot creant una nova història i aventura.
- **La meva emoció:** Dels diferents còmics llegits, seleccionem aquella vinyeta o il·lustració que per algun motiu ens ha captivat i anotem a sota quina ha estat la motivació o sentiments que ens ha proporcionat i per què.
- **Còmic-tuber:** Muntem un vídeo de no més de 5 minuts on expliqueu detalladament el còmic o novel·la gràfica que us ha captivat i que recomaneu a tothom.

- **L'antiheroi:** Seleccionem el o la millor antiheroïna dels llibres llegits. Per què ha guanyat un personatge o un altre? Què s'ha valorat com a grup? Quines han sigut les qualitats imprescindibles de l'antiheroi/heroïna?
- **Llibre poema:** a partir dels títols del lloc dels còmics que hi ha a l'aula. Munteu un poema o una frase (bonica, impactant, retòrica..) i feu-hi una fotografia. Veureu que hi ha infinitat de possibilitats al comparar les vostres fotos.
- **Llibre història:** Munteu un vídeo on expliqueu una història que contingui cadascun dels títols de les novel·les gràfiques seleccionades i pengeu-lo al blog de la classe. Compareu les vostres obres d'art.
- **Stop:** Mentre es fa la lectura de la novel·la gràfica o còmic, l'aturem just abans que el conflicte es resolgui. Animem als nois i noies a inventar el final trobant una solució al problema. Posem-los en comú i, un cop fet, continuem la lectura del còmic fins al final i comparem els diferents resultats per a una mateixa problemàtica.
- **Bibliotecàries:** A partir de la lectura dels àlbums il·lustrats o còmics, classifiquem-los a través d'etiquetes senzilles i universals que han d'ajudar-nos a sintetitzar el o els temes principals que narren. Us recomanem no abusar de les etiquetes i posar-ne un màxim de consensuades. Probablement, un mateix còmic tingui més d'una etiqueta (aventures, drama social, salut...).

PART 2:

Relació de novel·les gràfiques:

En aquesta maleta hi ha novel·les gràfiques que han de permetre treballar sentiments i emocions com la injustícia, el perdó, el disgust, la decepció, l'amistat, la cooperació, la seguretat, la rebel·lia... Alhora que ens donen a conèixer realitats i fets històrics que probablement ens passin sovint desapercebuts.

A través d'aquests 5 volums curosament il·lustrats esperem poder ampliar els vostres horitzons interiors i exteriors:

1. **ROSA Y JAVIER** Còmic que narra la història d'una família tocada per la droga des del punt de vista de la mare, on no hi ha persones dolentes ni bones, sinó un fill malalt que necessita ajuda (un concepte difícil d'assimilar per moltes famílies). Segons l'autor, la història està basada en fets reals: «fets viscuts en primera persona, fets viscuts en el meu barri i fets que he anat coneixent a mesura que ens documentàvem per a l'obra i que, per desgràcia, són pràcticament idèntics independentment de la condició social. La història de la Rosa i en Javier és, per desgràcia, la història de milers de llars espanyoles, no només en quant a la droga sinó també en referència a les addiccions».

Els personatges són reals -puntualitza Jose Àngel- són la nostra mare, el teu veí, els coneguts dels qui ens parlen. Aquesta base de realitat palpable ens va portar a un disseny molt simple perquè el lector pogués identificar-se amb ells sense problemes. Una història sobre bones persones i males decisions, on no hi ha lloc per a l'odi ni la rancúnia, on és important el camí que esculls i qui t'hi acompanya. Una història d'amor entre una mare i un fill.

- 2. TRAPICHEOS EN LA SEGUNDA AVENIDA** Basada en fets reals, explica la història d'un grup molt unit d'artistes i d'activistes que van viure a Nova York a principis dels anys vuitanta i que es van col·locar en primera línia en la lluita contra la sida. En la seva batalla per entendre la malaltia i trobar una manera d'ajudar, van arribar a un tracte amb uns veritables mafiosos, es van disfressar per maquillar la seva identitat, van pujar a una furgoneta digna de «l'Equipo A» i van marxar cap a la frontera mexicana decidits a salvar als seus amics mitjançant el contraban d'un medicament experimental il·legal als Estats Units.
- 3. EL AZUL ES UN COLOR CÁLIDO** Una història d'amor entre dues noies franceses al començament de la dècada del 2000, on la protagonista descriu els seus sentiments davant temes com el primer amor i l'acceptació de l'homosexualitat. Novel·la recentment duta al cinema.
- 4. CUERPOS SONOROS** A Mont-real, com a totes les ciutats, les parelles s'ajunten i se separen. Els individus s'atreuen i es repel·leixen els uns als altres en un vals perpetu de cossos. Els cossos sonors són aquells que bateguen, que s'entrellacen en destins diferents, units per aquest sentiment indescriptible que mou el món: l'amor. Vint-i-un relats curts que ens mostren els diferents tipus i etapes de les relacions amoroses o del desig, sense importar el gènere, la sexualitat, l'edat o la condició. Ruptures que cremen, amistats amb dret a frec resignades, familiars units, amors juvenils, desitjos irrefrenables, poliamors incompresos...
- 5. SKANDALON** En Tazane té 27 anys i és una estrella de rock. Evidentment és polèmic i desferma passions. És venerat sense condicions pels seus fans i la premsa es nodreix voraçment de les seves aparicions públiques. Tots els que s'acosten a ell pateixen les seves excentricitats. És arrogant i, a vegades, violent, fins i tot amb ell mateix. Però és que a en Tazane aquesta posició divina l'incomoda i, com a figura pública, empeny cada vegada més els límits de l'acceptable, buscant amb desesperació la frontera entre el bé i el mal... I convertint-se en el "l'skandalon", la pedra amb la que ensopega.
- 6. COMANDO MALVA** La Marga, la Bea, la Remi, la Vane, la Lina i la Cintia són sis dones d'entre 26 i 67 anys que, malgrat pertànyer a diferents classes socials, tenen en comú el seu compromís amb la causa feminista. Indignades davant l'últim crim masclista d'una dona que havia denunciat al seu marit per maltractaments —però al qual un jutge va absoldre—, es plantegen que ja no és suficient amb manifestacions al carrer o articles en la premsa i decideixen que han de passar a l'acció. Per això constitueixen el Comando Malva amb l'objectiu d'actuar contra els

símbols més importants del poder patriarcal. Les conseqüències seran imprevisibles.

Assistim als seus debats: quin tipus d'acció violenta emprendre, contra qui, quina lectura política tindria l'elecció d'un objectiu o d'un altre? Amb quins mitjans reals compten elles per dur a terme un atac? Com fugir de l'escena? Quines coartades preparar davant de la policia? Com difondre a les xarxes l'ideari del comando?

I quina és la història de cadascuna, com va ser la infància de la Lina, per què la Remi no va poder estudiar, quin és el secret de la Marga per lligar tant, com va aconseguir la Bea convertir la seva llibreria en un referent feminista, per què es va criar la Vane amb la seva àvia i no amb la seva mare, quin escàndol sexual va portar a la Milloncé a convertir-se en una espècie de refugiada sexual lluny del seu país.

Propostes concretes pels llibres que t'has endut:

ROSA Y JAVIER

Novel·la gràfica on el tema principal és l'addicció a les drogues del seu protagonista, Javier, i de les conseqüències en la seva família i en particular en la seva mare, la Rosa. Toca els aspectes que interfereixen en l'àmbit de la drogoaddicció, les amistats i els factors socioeconòmics. No és autobiogràfica però els autors transmeten fets viscuts en el seu barri.

La història està organitzada en 8 capítols que relaten les parts en un procés d'acceptació i superació que van associats a la drogoaddicció.

La narració és ràpida i no es perd en floritures. Amb un llenguatge proper al jovent i un dibuix de línies clares i gruixudes fa que la història d'en Javier i la seva mare sigui de fàcil comprensió.

Aquest còmic representa una panoràmica molt realista de com afecten a nivell familiar els problemes d'addicció. Dibuixa i dona vida als diferents rols familiars i mostra com interfereixen -com a afavoridors o obstructors- en el procés de recuperació d'en Javier. Mitjançant una mirada comunitària i social a partir de vinyetes coneixerem el barri i els aspectes econòmics i sanitaris que l'envolten.

Rosa y Javier, no només narra a la perfecció el patiment i lluita d'una mare per recuperar un fill drogoaddicte, sinó que també permet reflexionar en els detalls burocràtics i econòmics i en la limitació de tractaments del sistema públic de salut al nostre país.

Activitats per a la dinamització:

1_ LA ROSA: Identifiquem altres “mares coratge” com la Rosa. Busquem els elements que la fan tant coratjosa i valenta. Coneixem alguna altra “Rosa” al nostre entorn? Què la fa coratjosa?

2_EN JAVIER: Posem banda sonora a les pàgines del còmic? Us deixem algunes cançons relacionades amb les drogues, o amb el fet de saber demanar ajuda quan la necessitem.

Podeu escoltar-les i identificar-les amb moments del còmic, amplieu la llista amb cançons més actuals i properes a l'alumnat a partir del què proposin:

- <https://youtu.be/bhPsg2lRr5Y> *Barco a Venus* (Mecano)
- <https://youtu.be/lGVFzjxkDkQ> *Puede ser* (El canto del Loco)
- <https://youtu.be/ViAr5NRHrRE> *Grita* (Jarabe de Palo)
- <https://youtu.be/VZv9wiG5uYg> *Exiliado en el lavabo* (Estopa)
- <https://youtu.be/eqzVFs7Albs> *La Cachimba* (Umpah-pah)
- <https://youtu.be/eo02alpRpSU> *Mai diguis mai a un mai* (Lax "n" Busto)
- Los delincuentes, Albert Pla, La polla records....

Un cop escoltades (algunes, no totes), podem fer-ne una lectura crítica i obrir un debat sobre la lletra i el que ens transmet.

TRAPICHEOS EN LA SEGUNDA AVENIDA

La història a vegades pot superar la ficció, i aquesta novel·la gràfica en pot ser un bon exemple. Al narrar les peripècies d'un grup de persones voluntàries que van fer front a la sida quan encara era un tabú.

En la seva lluita per entendre la malaltia i trobar una manera d'ajudar, van arribar a un pacte amb la màfia, es van disfressar per maquillar la seva identitat, van pujar a una furgoneta i van dirigir-se a la frontera mexicana decidits a salvar als seus amics i amigues mitjançant el contraban d'un medicament experimental il·legal als Estats Units.

La comunitat homosexual estava en perill a causa de les infeccions per VIH i el món li donava l'esquena i l'estigmatitzava, mentre intentava despertar consciències i vèncer l'epidèmia. Un relat que parla de l'activisme de base de la comunitat LGTB de la ciutat de Nova York i on trobem protagonistes que generalment son invisibilitzats en la narrativa juvenil com dragqueens o transsexuals.

El 1981, Ronald Reagan va succeir Jimmy Carter a la presidència dels Estats Units, el mateix any en què la Síndrome d'Immunodeficiència Adquirida va començar a cobrar-se les seves primeres víctimes a Los Angeles. Tot i això, el president va trigar sis anys a reconèixer la seva existència i a pronunciar públicament la paraula «sida» en un mitjà de comunicació. I, quan ho va fer, va ser per secundar la teoria del 'pacient zero' segons la que un assistent de vol canadenc va ser el culpable d'introduir el VIH a la comunitat homosexual novaiorquesa. Una teoria desmentida en múltiples ocasions ja que, encara que l'epicentre de la pandèmia es va donar a Nova York, l'any 1986 ja havia arribat a Califòrnia i s'havia dispersat per tot el continent.

Aquells anys, els Estats Units d'Amèrica es varen enfrontar a una crisi sanitària gravíssima amb un Govern que donava l'esquena a tot allò que es relacionava amb la malaltia: assistència, cures, recerca, medicaments... tot.

L'obra resulta ser no només un drama social, sinó una oda a l'activisme i a l'acció social militant contra una de les més grans injustícies de finals del s. XX.

En Raymond va traficar amb marihuana per poder comprar medicaments que el sistema de salut públic dels EUA es negava a oferir-li. I tot mentre enterrava a molts dels seus amics, companys i amants, una situació que va acabar provocant-li estrès posttraumàtic i depressió. Aquesta novel·la gràfica és un tribut a els qui van fer de tot i més per ajudar en una causa en la que creien. Sabent que tot el que feien era obertament il·legal: des

de metges que receptaven en contra de les directrius sanitàries governamentals d'aquells anys fins a actors i actrius que es disfressaven i falsificaven documentació per passar medicaments d'un costat a un altre de la frontera amb Mèxic. Gent de base que davant unes lleis injustes va apostar per la desobediència.

Sida: Algunes informacions extretes de l'informe sobre la sida de les Nacions Unides (ONUSIDA): Els objectius no aconseguits han donat com a resultat 3,5 milions més d'infeccions pel VIH i 820.000 més de morts relacionades amb la sida des de 2015 en relació amb el que podria haver-se aconseguit si el món estigués en el camí planejat per aconseguir els objectius establerts per al 2020. A més, la resposta podria retardar-se en 10 anys o més si la pandèmia de la COVID-19 provoca greus interrupcions en els serveis per al VIH.

La pandèmia de la COVID-19 ha impactat seriosament en la resposta a la sida i podria deteriorar-la encara més. Una interrupció completa de sis mesos en el tractament del VIH podria causar més de 500.000 morts addicionals a l'Àfrica subsahariana durant l'any vinent (2020–2021), retornant la regió als nivells de mortalitat per sida de 2008. Fins i tot una interrupció del 20% podria causar 110.000 morts addicionals.

“Els que sobrevivim al VIH i lluitem per la vida i l'accés al tractament i l'atenció no podem permetre'ns perdre els guanys que ens van costar tant d'esforç per obtenir-los. En alguns països llatinoamericans estem veient com els recursos, medicaments, personal de salut i materials per al VIH s'estan traslladant a la lluita contra la COVID-19”, va dir Gracia Violeta Ross, presidenta de la Xarxa Boliviana de Persones que viuen amb el VIH. “S'ignoren algunes bones lliçons i pràctiques de la resposta al VIH, com la participació significativa i la rendició de comptes. No permetrem que el VIH es quedi enrere”.

Per combatre les epidèmies convergents de VIH i COVID-19, l'ONUSIDA i els seus socis lideren una crida global per a una vacuna universal contra la COVID-19, que ha estat signada per més de 150 líders mundials i experts que exigeixen que totes les vacunes, tractaments i proves siguin lliure de patents, produïts en massa i distribuïts de manera justa i gratuïta per a tothom

ESTAT ESPANYOL: Des de l'inici de l'epidèmia a Espanya fins al 30 de juny de 2019 s'han notificat un total de 88.135 casos de sida. La proporció de casos en persones el país d'origen de les quals és diferent d'Espanya ha anat pujant progressivament des de l'any 1998 fins a arribar al 31,8% al 2018.

En el període 2011-2018, la pneumònia per *Pneumocystis jirovecii* ha estat la malaltia definitiva de sida més freqüent (28,8%), seguida de la tuberculosi de qualsevol localització (20,1%) i de la candidiasis esofàgica (12,7%).

S'extreuen les següents conclusions de l'informe:

- Les taxes de nous diagnòstics de VIH són similars a les d'altres països de la regió Europea de l'OMS, encara que superiors a la mitjana dels països de la Unió Europea i d'Europa Occidental.
- La via sexual és la manera de transmissió principal en els nous diagnòstics de VIH i la transmissió entre HSH és la majoritària.
- Les persones d'altres països d'origen suposen una part rellevant dels nous diagnòstics

- El diagnòstic tardà és elevat i descendeix lleument entre 2009 i 2016 mantenint-se estable a partir d'aquesta data.
- Encara que alentida en els últims anys, continua la tendència descendent dels nous casos de sida iniciada després de la introducció dels tractaments antiretrovirals de gran activitat a mitjans de la dècada dels 90

Informació extreta de l'informe: «*Vigilancia epidemiológica del VIH y SIDA en España 2018. Actualización 30 de junio de 2019. Sistema de información sobre nuevos diagnósticos de VIH. Registro nacional de casos de sida.*» De la Dirección General de Salud Pública, Calidad e Innovación Sistemas autonómicos de vigilancia epidemiológica, de novembre del 2019.

Activitats per a la dinamització:

1_SIDA: Organitzem una campanya al centre per donar a conèixer una epidèmia entre la població jove i adulta de casa nostra.

Per fer-ho, dividirem el grup en 4 equips que simularan ser una empresa de comunicació al servei del Ministeri de Salut. Així, a partir d'aquesta notícia que hem elaborat amb els resultats de l'informe (real) de novembre de 2019, organitzaran la campanya que pot incloure podcasts radiofònics, pòsters, tríptics informatius, tuits, vídeos o imatges per Instagram, Tik Tok i Facebook, etc.

«Las relaciones sexuales no protegidas entre hombres ocupan el primer lugar en cuanto al mecanismo probable de infección en el conjunto global de datos, de ahí que este colectivo sea prioritario para los programas de prevención, especialmente el grupo entre 25 y 34 años donde las tasas son más elevadas.

El 31,9 % de los nuevos diagnósticos se encuentran en el grupo de edad de 30 a 39 años, un 27,7 % (898 casos) tenía menos de 30 años en el momento del diagnóstico, el 11,6 % tenía entre 15 y 24 años y el 15,8 % contaba con 50 años o más. La tasa específica por edad más alta se produjo en el grupo de edad de 25 a 29 años.»

Dividirem els equips en diferents campanyes que es dirigiran a un grup determinat d'edat:

- Equip 1: Campanya dirigida a homes homosexuals i bisexuals de 30 a 39 anys
- Equip 2: Campanya dirigida a homes homosexuals i bisexuals de 15 a 24 anys
- Equip 3. Campanya dirigida a homes homosexuals i bisexuals de més de 50 anys
- Equip 4: Campanya dirigida al gran públic (espot de TV)

2_ACTIVISME: La història parla d'un activisme extrem i il·legal que lluita contra la mort d'homes gais a Nova York. Demanarem a l'alumnat que busqui exemples contemporanis d'activisme a favor dels drets humans a l'Estat espanyol i a la resta del Planeta.

Es pot donar a conèixer el moviment 15M al món, el dels activistes de la Revolució dels paraigües a Hong Kong, el de la primavera àrab, la revolució dels volants a Aràbia Saudita, el moviment mundial Fridays for Future, el #metoo dels EUA, etc.

En què s'assemblen o es diferencien de l'equip que lluita contra "la plaga" dels anys 90 a Nova York? Què és legal i il·legal i fins a quin punt la il·legalitat pot ser legítima? A través de la presentació dels moviments i la comparativa amb el còmic, es poden extreure idees clau de "com fer la revolució contra les injustícies" i il·lustrar-la en forma de guia-còmic.

Més informació per aprofundir:

- El Pla Nacional contra la sida:
<https://www.mscbs.gob.es/ciudadanos/enfLesiones/enfTransmisibles/sida/home.htm>
- Informe complet de 2019 sobre l'estat de la sida i el VIH a l'Estat espanyol:
https://www.mscbs.gob.es/ciudadanos/enfLesiones/enfTransmisibles/sida/vigilancia/doc/Informe_VIH_SIDA_2019_21112019.pdf

EL AZUL ES UN COLOR CÁLIDO

Els temes principals que toca la novel·la són l'homofòbia, els prejudicis socials, la codependència emocional, una mica de política... Però també de l'amor en totes les seves fases, l'amistat i els canvis de perspectiva.

Aquesta novel·la gràfica va inspirar la pel·lícula francesa: "La vie d'Adele" que va guanyar la Palma d'Or al Festival Internacional de Cinema de Canes l'any 2013, entre d'altres. La Clementine és una adolescent sense problemes. Un dia estant al carrer es creua amb una parella de noies que li criden l'atenció. Una porta el cabell tenyit de blau i li somriu, mentre ella abaixa la vista. A partir d'aquest moment tot canviarà per a ella: la seva relació amb els seus nous amics, el seu lloc a la família, les seves prioritats... i sobretot la seva sexualitat.

Les vinyetes de la història ens conviden a una lectura molt còmoda. Textos crus i directes i amb el dibuix com a principal protagonista de la narració. Les vinyetes comencen a tot color, mostrant-nos el temps present de la història. Però, un cop comencem a ser testimonis dels pensaments de la Clementine a partir de la lectura del seu diari personal, els colors desapareixen deixant el blau com a únic protagonista dels sentiments i emocions que ens explica. És un drama intern del què viu constantment, on la lluita per la culpa i la felicitat queden paleses a cada paraula i pinzellada.

Caldria parlar de l'impressionant quantitat d'inseguretats i prejudicis que podem arribar a tenir de nosaltres mateixes i contra nosaltres mateixes. Arribant a un punt en què se'ns fa impossible domar-los i controlar-los silenciosament. Aquesta és una novel·la que ens parla doncs, de l'acceptació, del descobriment personal i de l'eterna persecució de la felicitat. Un diari íntim d'una història que només de començar ja sabem com acaba, però que no per això perd interès. Capaç de fer-nos reflexionar sobre el món on vivim i com en poden arribar a ser d'intenses les relacions personals.

Activitats per a la dinamització:

1_CLEMENTINE: Alguna vegada us heu preguntat de què us enamoreu? Del físic, del caràcter, de la personalitat, o bé ho feu per un simple interès? Què és el que realment ens atreu de les persones? Quines són les qualitats d'un amig/a o amic/a i quines les d'una parella? Influeix la diferència d'edat? És possible enamorar-se d'algú molt més gran o molt més jove?

Aquestes i moltes altres són preguntes que la Clementine s'ha hagut de plantejar alguna vegada des que ha conegut l'Emma. Ens les plantejem nosaltres?

Repartim papers i bolígrafs a cada noia i noi i els demanem que hi anotin preguntes sobre les relacions sexuals i amoroses: dubtes, mites, sensacions... Les recollim totes en una capsa i les anem penjant i llegint mentre les traïem.

Intentem obrir un diàleg sobre algunes de les preguntes que han sortit. Què en pensem, quins dubtes ens sorgeixen, quins prejudicis i quines pors? Què compartim amb l'Emma i la Clementine? Quina relació trobem entre l'època en què està situada la història de la Clementine i la nostra? En què hem aconseguit avenços? En què no?

2_EMMA: El sentiment de culpa. Quantes vegades l'hem viscut? En quines ocasions? Demanarem a l'alumnat que busqui imatges per definir la culpa, colors per pintar-la i tipus de lletra per grafitar-la. Un cop tinguin el material, cal dissenyar un mural digital de "la culpa". Un cop fets, els exposem, tot explicant-ne detalladament el procés creatiu.

CUERPOS SONOROS

És una obra que explora els diversos tipus de relacions humanes i les diferents fases de la relació entre dues (o més persones) sense importar-ne l'edat.

L'àlbum està format per una història introductòria, més un conjunt de 21 relats curts ambientats a la ciutat Canadenc de Mont-real.

Hi ha històries curtes de 4 pàgines i d'altres d'una extensió molt més llarga. Es compagina el color amb relats més marronosos i d'altres de color lila.

La història que dona entrada als relats, "rue Boyer" (joc de paraules per explicar la vida d'una dona que mira la vida dels altres des de la finestra i s'aventura a imaginar-ne els esdeveniments) és ja una pista de què farem nosaltres des de la lectura dels contes: contemplar la vida "dels altres", vides que -menys una història que veurem des del punt de vista de cadascun dels protagonistes-, no tenen relació les unes amb les altres. Però sí un denominador comú: les relacions humanes i l'amor.

L'amor en relacions ben diverses: heterosexuales i homosexuals, poliamor, amor en edat madura, amor adolescent, amor trans, tot passant per diferents fases de les relacions amoroses i de l'amor: primeres cites, passió, dolor, ruptura, etc.

Activitats per a la dinamització:

1_AMOR: Tot just a la contraportada hi ha 9 frases extretes d'alguna de les històries que s'hi expliquen: «La señorita de la barra me ha pedido que le diga que arde en deseos de verla llorar mientras se retuerce de placer, / ¿Por qué es tan difícil, arriesgado, DECISIVO, decirle a alguien que lo quieres? / Las floristas se hacen de oro con las zozobras del remordimiento...» Demanarem que localitzin les frases dins les 21 històries i que en dissenyin un "meme" per distribuir a les xarxes socials.

2_HISTÒRIES: La meua història, quina de les 21 és? Perquè l'he escollit? Quins sentiments hi ha relacionats? Posem en comú les històries i fem-ne un rànquing de les més votades i les menys votades. Què ens ha cridat més l'atenció de la història: els personatges, alguna frase "lapidària", les metàfores amb les que juga la il·lustradora...? Utilitzem la llista de les "top 10" per parlar i resoldre dubtes que puguin sorgir sobre la identitat transsexual, el poliamor i d'altres temàtiques que hi estiguin relacionades.

SKANDALON

La fama és una cosa molt complicada, ahora que cobejada, en molt poc temps pots créixer com l'escuma i fer-se't difícil d'assimilar la nova posició... I quan te n'adones, potser és massa tard per fer-hi front.

Aquest, podria ser el cas d'en Tazane que, al damunt la cresta de l'onada de la fama i amb l'adoració del públic, li costa enviar un missatge als seus apassionats seguidors i que l'entenguin. Però, potser fins i tot li és igual, i li importa un rave el que pensin... o no.

En Tazane, abans d'arribar a la trentena ja és una estrella del rock, un ídol, un déu. La seva autora (la mateixa d'un dels altres còmics que hi ha a la motxilla), ens dibuixa un personatge repel·lent, cregut i desagradable que ens farà sentir incòmodes fins i tot als lectors i lectores.

L'autora, torna a jugar amb els colors per parlar-nos a través de les vinyetes de les emocions i els sentiments del protagonista. Així, el vermell serà present en els moments de ràbia i autodestrucció de l'estrella del rock. També en els moments de deliri trobem les vinyetes bicolor, amb verd o blau, que ajuden a situar la lectura en els diferents plans de l'interior i les sensacions d'en Tazane.

Activitats per a la dinamització:

1_TAZANE: Significa tot allò que detestem, que no ens agrada i que rebutgem. En Tazane no és només un jove a qui podem entendre que li agrada el conflicte, sinó que també veiem com manté relacions sexuals amb nois i noies (sempre forçades i agressives), com consumeix tot tipus de drogues i substàncies tòxiques, etc. I tot i així, continua essent un referent entre milers de fans que l'adoren.

Quins altres Tazanes hi ha a la nostra societat? De quins actors o músics parlaríem? Quins exemples a la premsa internacional tenim de violacions a joves fans? Com ha reaccionat la gent i la justícia? Demanem d'obrir un diàleg a partir de recerques que hagin pogut fer els i les joves.

2_FANS: Segons la filosofia, "l'altre" és alhora model i rival. És possible que això quedi palès en les reaccions d'alguns companys de grup i de fans. Els fans són -segons el diccionari- partidaris o admiradors incondicionals (especialment d'un cantant o artista). La paraula "fan" ens ha arribat de l'anglès i és l'abreviatura de "fanàtic" (fanaticus, origen llatí de la paraula que significa "frenètic" o "inspirat per Déu"). Llegint l'article final del còmic, podem entendre millor el fanatisme que inspira el cantant.

Quins altres fanatismes hi ha al nostre entorn? Què veneren? Què envegen i què adoren incondicionalment? Quins són els perills del fanatisme? Qui promou aquest tipus d'ídol que enarbora precisament un pensament i un comportament antisocial?

COMANDO MALVA

La història comença en un bar, en acabar una manifestació amb una discussió que ja despertarà en nosaltres -segurament- pensaments i reflexions que potser abans no ens havíem plantejat. També som ja testimonis d'un acte de micro-masclisme que les dues protagonistes (Lina i Marga) tallen en sec.

Tal i com han explicat en diverses entrevistes les autores: «l'eix central de la novel·la gràfica és la discussió que es planteja després de la fundació del propi "comando": si és o no vàlida la violència; si podem respondre amb violència; quins avantatges té això; a qui ens acosta una acció violenta físicament; quines conseqüències polítiques tindria per a nosaltres com a feministes. Elles discuteixen sobre això, què fer amb el "comando". La

majoria del grup no té el problema ètic d'utilitzar la violència, però saben que la violència ens allunya d'un munt de dones»

Amb aquesta història, les autores ens conviden a plantejar-nos els debats que ens falten en el moviment feminista: Un d'ells és passar a l'acció, el com i el què fer, perquè no ho hem discutit. No hem discutit què és violència. I aquesta falta de discussió fa que si acceptem només el què és violència segons la legislació del nostre país, serem injustes i dominades una altra cop pel patriarcat «un desnonament no és considerat com a violència, però un escrache sí.»

Les vinyetes tenen un segon pla molt interessant que situa perfectament l'escena a la ciutat: top manta, joves fent-se una selfie, mares arrossegant filles i carretons de la compra, etc. Tot està molt ben ambientat, donant una informació a la lectora més realista, creïble.

Activitats per a la dinamització:

1_COMANDO: «Grup reduït de soldats especials que duu a terme incursions en territori enemic i altres missions especialment perilloses». Aquesta podria ser una definició de “comando” amb la qual tothom estarà d'acord. Però les noies i dones del còmic, no són soldats, tot i que les seves missions sí que poden implicar un cert perill...

Els verbs que promouen el naixement del comando són: “hacer justicia, tomar medidas, pasar a la acción”.

Seguint els principis del Comando Malva sobre la violència: Reflexioneu sobre les injustícies que patiu al vostre barri o entorn, o fins i tot al vostre centre. Escolliu-ne una. Defenseu la idea i penseu una acció fictícia que podríeu dur a terme per reclamar l'atenció de la ciutadania i fer-la unir a la vostra causa. Si us animeu, podeu assajar - com fan elles- l'acció i gravar-la en vídeo. La idea no és executar-la, sinó ambientar-la en format teatre/esquetx.

2_LINA, MARGA, REME, BEA, CINTIA, VANE: Hem conegut totes les noies del comando des de la primera pàgina (com són, quants anys tenen i quina és la seva història). Demanem que us identifiqueu amb alguna de les noies o amb alguna de les seves qualitats o anècdotes. No importa el sexe ni el gènere de les persones del grup, les identifications han de poder-se llegir evitant aquesta perspectiva i agafant allò que creieu que teniu en comú amb el personatge i no amb el seu sexe o gènere. Anoteu en diferents papers (o post-it) el que heu escollit i 2 o 3 raons de l'elecció. Compartiu-les amb el grup i busqueu semblances amb les vostres companyes i companys. Un cop compartit, demaneu que les altres persones completin la llista amb altres aspectes que elles identifiquen per vosaltres. Per fer-ho, caldrà agafar més papers i anar donant-los amb els caràcters definitoris a les companyes i companys que creieu. L'objectiu de l'activitat és el de ser conscients d'aquells trets que ens identifiquen individualment (els que jo m'he atribuït) i socialment (també els que les altres persones m'atribueixen i jo accepto... o no). Per acabar, obrim un diàleg i analitzem si hi ha hagut algun tret que mostra algun tipus de prejudici o estereotip, i com eliminar-los.

Més informació per aprofundir:

Podcast “Si no puedo bailar” de Ràdio 3 amb entrevista a les autores i altres àudios sobre feminisme: <https://www.rtve.es/alacarta/audios/si-no-puedo-bailar/si-no-puedo-bailar-comando-malva/5467158/>

ANNEX:

Recursos on trobar informació per realitzar els teus propis còmics:

- <https://bloc.xarxa-omnia.org/comic/tag/adults/>
- <https://www.educaryjugar.com/herramientas/herramientas-para-crear-comics/>

Altres llibres i pel·lícules relacionats amb els còmics que us heu endut a la bossa juvenil: «Sexe, drogues i Rock & Roll»:

PEL·LÍCULES:

1. **La vie d'Adèle**, de Abdellatif Kechiche (2013). Pel·lícula basada en la novel·la gràfica "El azul es un color cálido".
2. **Bohemian Rhapsody**, de Bryan Singer (2018). Pot acompanyar el còmic "Skandalon".
3. **A Star Is Born**, de Bradley Cooper (2018). Pot acompanyar el còmic "Skandalon".
4. **Heroína**, de Gerardo Herrero (2005). Pot acompanyar la història de "Rosa y Javier".
5. **Philadelphia**, de Jonathan Demme (1993). Pot acompanyar la història de "Trapicheos en la SegundaAvenida".
6. **Three Needles** (3 Needles), de Thom Fitzgerald (2005). Pot acompanyar la lectura de "Trapicheos en la SegundaAvenida".
7. **Pride** (Orgullo), de Matthew Warchus (2014). Pot acompanyar la lectura de "Trapicheos en la Segunda Avenida" i "Comando Malva".
8. **The Kids Are All Right**, de Lisa Cholodenko (2010). Pot acompanyar "Cuerpos Sonoros".
9. **The Edukators** (Die fetten Jahresindvorbei), de Hans Weingartner (2004). Pot acompanyar el llibre "Comando Malva".
10. **Trainspotting**, de Danny Boyle (1996). Pot acompanyar la lectura de "Rosa y Javier".
11. **Amy (La chica detrás del nombre)**, d'Asif Kapadia (2015). Pot acompanyar la lectura del còmic "Skandalon".
12. **The Doors**, d'Oliver Stone (1991). Pot acompanyar la lectura del còmic "Skandalon".

LLIBRES:

1. **Soc Activista**, de Caroline Paul i Lauren Tamaki (2020), per complementar la lectura de "Comando Malva" i "Trapicheos en la SegundaAvenida"
2. **COLOCADOS. Lo que hay que saber sobre las drogas más consumidas, desde el alcohol hasta el éxtasis**, de Wilkie Wilson; Scott Swartzwelder i Cinthia Kuhn (2011). Per tenir més informació que la que ja intuïm al còmic "Rosa y Javier".
3. **La sida: problema/solució global**, de diversos autors (2006). Pot acompanyar les reflexions entorn el còmic "Trapicheos en la SegundaAvenida!"

4. **Chonguitas. masculinidades de niñas**, de Fabi Tron i Valeria Flores (2013). Pot acompanyar la lectura de “Cuerpos Sonoros”.
5. **Del amor al amor. derivas sobre amor, sexo y libertad en las relaciones humanas**, de varis autors i autores (2012). Pot acompanyar la lectura de “Cuerpos Sonoros”.

Enriquim les nostres propostes amb les vostres idees, no dubteu a fer-nos-les arribar i les compartirem a les nostres guies: educacio@solidaries.org

Gràcies.